

Den stora försoningsdagen

En av de viktigaste och högtidligaste - Israels botdag

Tillsammans med påsken var den stora försoningsdagen årets högtidligaste och viktigaste högtid (3 Mos 16:1-34;23:26-32; 4 Mos 29:7-11). Högtiden var Israels stora botdag, GT:s långfredag.

Firades 10 Tishri som fastedag

Denna firades den 10: dagen i den sjunde månaden tishri. På nionde dagen, om aftonen, ska ni hålla denna er sabbatsvila från afton till afton. Då höll man en helig sammankomst med fasta. Detta var den enda fastedag som föreskrivs i Mose lag.

En vilosabbat ska den vara för er och ni ska då spåka er. (3 Mos 16:31;4 Mos 29:7)

29. Och detta skall vara för eder en evärdlig stadga: I sjunde månaden, på tionde dagen i månaden, skolen I spåka eder och icke göra något arbete, varken infödingen eller främlingen som bor ibland eder. (3 Mos 16:29)

27. Men på tionde dagen i samma sjunde månad är försoningsdagen; då skolen I hålla en helig sammankomst, och I skolen då spåka eder; och I skolen offra eldsoffer åt HERREN.

Detta skall vara en evärdlig stadga för eder från släkte till släkte, var I än ären bosatta.

32. En vilosabbat skall den vara för eder, och I skolen då spåka eder. På nionde dagen i månaden, om aftonen, skolen I hålla denna eder sabbatsvila, från afton till afton. (3 Mos 23:27,31-32)

Syftet - en allmän försoning

Syftet med högtiden var att vinna försoning för Aron och hans hus, helgedomen och hela Israels församling. Alltså en allmän försoning.

”Detta skall för er vara en evärdlig stadga, att försoning skall bringas för Israels barn till rening från alla deras synder en gång om året” (3 Mos 16:34)

”Då ska ni hålla en helig sammankomst och ni ska då spåka er och ni ska offra eldsoffer åt HERREN. Och ni ska inte arbeta på denna samma dag, ty det är en försoningsdag, då försoning bringas för er inför HERRENS, er Guds, ansikte. (3 Mos 23:27-28)

30. Ty på den dagen skall försoning bringas för eder, till att rena eder; från alla edra synder skolen I renas inför HERRENS ansikte. (3 Mos 16:30)

32. Och den präst, som har blivit smord och mottagit handfyllning till att vara präst i sin faders ställe skall bringa denna försoning; han skall ikläda sig linnekläderna, de heliga kläderna, (3 Mos 16:32)

För det allra heligaste, det heliga och brännoffersaltaret

33. och han skall bringa försoning för det allra heligaste och försoning för uppenbarelsetältet och altaret, (3 Mos 16:33)

För prästerna och folket

och han skall

bringa försoning för prästerna och allt folket i församlingen.

34. Detta skall vara för eder en evärdlig stadga, att försoning skall bringas för Israels barn, till rening från alla deras synder, en gång om året. (3 Mos 16:33b-34)

Straff för vanhelgare av högtiden

Och var och en som inte späker sig (fastar) på denna samma dag ska utrotas ur sin släkt. Och var och en som gör något arbete på denna samma dag honom ska jag förgöra ur hans folk. Intet arbete ska ni då göra. (3 Mos 23:29-31)

Endast på denna dag som översteprästen fick gå in i det allra heligaste

Säg till din broder Aron att han icke på vilken tid som helst får gå in i helgedomen innanför förlåten, framför nådastolen som är ovanpå arken, på det att han icke må dö; ty i molnskyn vill jag uppenbara mig över nådastolen. (3 Mos 162)

Endast översteprästen tjänstgjorde

Endast översteprästen kunde tjänstgöra den dagen. De övriga prästerna anslöt sig till det vanliga folket.

17. Och ingen människa får vara i uppenbarelsetältet, från den stund på han går in för att bringa försoning i helgedomen, ända till dess han har gått ut. (3 Mos 16:17)

Översteprästen endast iklädd vitt linne

Översteprästen tog vid detta tillfälle av sig sin speciella dräkt och klädde sig i vitt linne.

Offer under stora försoningsdagen

De föreskrivna offren på försoningsdagen var:

Brännoffer och syndoffer

8. Och såsom brännoffer till en välbehaglig lukt för HERREN skolen
I då offra en ungtjur, en vädur, sju årsgamla lamm -- felfria
skola de vara (4 Mos 29:8)

Med spisoffer

9. och såsom spisoffer därtill fint mjöl, begjutet med olja: tre
tiondedels efa till tjuren, två tiondedels efa till väduren,
10. en tiondedels efa till vart och ett av de sju lammen; (4 Mos 29:9-10)

Syndoffer

11. tillika skolen I offra en bock såsom syndoffer -- detta förutom
försoningssyndoffret och det dagliga brännoffret med tillhörande
spisoffer, och förutom de drickoffer som höra till båda. (4 Mos 29:11)

Övriga försoningsdagsoffer

Två vädurar till brännoffer för översteprästen själv och församlingen,

3. Så skall förfaras, när Aron skall gå in i helgedomen: Han skall
taga en ungtjur till syndoffer och en vädur till brännoffer;
5. Och av Israels barns menighet skall han mottaga två bockar till
syndoffer och en vädur till brännoffer. (3 Mos 16:3,5)

Ritual under stora försoningsdagen

Ritualen för stora försoningsdagen var mycket speciell och intressant

Översteprästen avlägsnade sin ämbetsdräkt och tvättade sig i vatten

Ritualen började med att översteprästen for till bäckenet i förgården och där tog bort sin vanliga ämbetsdräkt och tvättade sig själv i vatten.

Bytte till endast helvitt linne i det heliga

Sedan for han in i det heliga för att sätta på sig den speciella helvita linnedräkten för försoningsdagens tjänst.

4. han skall ikläda sig en helig livklädnad av linne och hava benkläder av linne över sitt kött, och han skall omgjorda sig med ett bälte av linne och vira en huvudbindel av linne om sitt huvud; detta är de heliga kläderna, och innan han ikläder sig dem, skall han bada sin kropp i vatten. (3 Mos 16:4)

Syndoffret utförs

För Aron och hans hus

Medan de två bockarna stod vid altaret utförde översteprästen syndoffret för sig själv.

11. Aron skall alltså föra fram sin syndofferstjur och bringa försoning för sig och sitt hus, han skall slakta sin syndofferstjur. (3 Mos 16:6,11)

För församlingen drogs lott om HERRENS bock och syndabock

7. Sedan skall han taga de två bockarna och ställa dem inför HERRENS ansikte, vid ingången till uppenbarelsetältet.
8. Och Aron skall draga lott om de två bockarna: en lott för HERREN och en lott för Asasel.
9. Och den bock som lotten bestämmer åt HERREN skall Aron föra fram och offra till syndoffer. (3 Mos 16:7-9)

(Jfr Jesus och Barabbas)

Syndabocken släpps fri i öknen

10. Men den bock som lotten bestämmer åt Asasel skall ställas levande inför HERRENS ansikte, för att försoning må bringas för honom, på det att han må släppas fri ut till Asasel i öknen. (3 Mos 16:10)

Namnet Asasel och innebörden av det har olika tolkningar:

1/ Det är ett berg i närheten av Sinai

2/ Syftar på den levande bocken "den som avlägsnar". Den levande bocken skulle symbolisera att synden är bortskaffad

3/ Ett vanligt namn på den levande bocken "ez" betyder get.

4/ HERRENS motståndare. Asasel skulle då vara en ond andemakt, en demon, som har sitt tillhåll i öknen och som närmast blir identisk med djävulen. Senare judisk teologi framställer Asasel som den främste bland änglarna (Illustrerad Bibelhandbok)

En del av blodet bärs till det allra heligaste

Ett fyrfat med glöd från brännoffersaltaret och rökelse

12. Sedan skall han taga ett fyrfat fullt med glöd från altaret som står inför HERRENS ansikte, och fylla sina händer med stött välluktande rökelse; och han skall bära in detta innanför förlåten. (3 Mos 16:12)

Rökelsen dolde nådastolen

Rökelsen placerades på kolen och röken från rökelsen dolde nådastolen för översteprästen så att han inte skulle se Guds härlighet och dö.

13. Och rökelsen skall han lägga på elden inför HERRENS ansikte, så att ett moln av rökelse skyler nådastolen, ovanpå vittnesbördet, på det att han icke må dö. (3 Mos 16:13)

Stänkte blod sju gånger på nådastolen

14. Och han skall taga av tjurens blod och stänka med sitt finger framtill på nådastolen; och framför nådastolen skall han stänka blodet sju gånger med sitt finger. (3 Mos 16:14)

Även av offerbockens blod in i det allra heligaste

Han utförde samma försoningsritual med blodet av den ena bocken.

15. Sedan skall han slakta folkets syndoffersbock och bära in hans blod innanför förlåten; och han skall göra med hans blod såsom han gjorde med tjurens blod: han skall tänka därmed på nådastolen och framför nådastolen. (3 Mos 16:15)

Försonar och renar folket

Så skall han bringa försoning för sig och sitt hus och för Israels hela församling. (3 Mos 16:17b)

Försonar och renar helgedomen

16. Så skall han bringa försoning för helgedomen och rena den från Israels barns orenheter och överträdelser, vad de än må hava syndat. (3 Mos 16:16a)

Som har sin plats mitt bland Israels barns orenhet

Och på samma sätt skall han göra ned uppenbarelsetältet, som har sin plats hos dem mitt ibland deras orenheter. (3 Mos 16:16b)

Renar även det heliga

Efter det gick han in i det heliga och också där stänkte han av bockens blod till försoning för det heliga och föremålen där.

”Så skall han bringa försoning för helgedomen och rena den från Israels barns orenheter och överträdelser (Rebellion), vad de än må ha syndat. På samma sätt skall han göra med uppenbarelsetältet som har sin plats mitt ibland deras orenheter.” (3 Mos 16:16).

Renar brännoffersaltaret

18. Sedan skall han gå ut till altaret som står inför HERRENS ansikte och bringa försoning för det; (3 Mos 16:18a)

Av både tjurens och bockens blod

han skall taga av tjurens blod och av bockens blod och (3 Mos 16:18b)

Stryka på altarets horn

stryka på altarets horn runt omkring, (3 Mos 16:18b)

Stänka sju gånger

19. och han skall stänka blodet därpå med sitt finger sju gånger, och rena och helga det från Israels barns orenheter. (3 Mos 16:19)

Syndabocken

Översteprästen lade sedan sina händer på den återstående levande bocken och bekände folkets synder.

20. När han så har fullbordat försoningen för helgedomen, uppenbarelsetältet och altaret, skall han föra fram den levande bocken.
21. Och Aron skall lägga båda sina händer på den levande bockens huvud, och bekänna över honom Israels barns alla missgärningar och alla deras överträdelser, vad de än må hava syndat; han skall lägga dem på bockens huvud (3 Mos 16:20-21a)

Fördes ut i öknen

Därefter fördes bocken ut i öknen av en man som hållits i beredskap för att bära bort församlingens synder. Den som ledde bocken ut i öknen måste rena sig och tvätta sina kläder innan han fick återvända till lägret.

och genom en man som hålles redo därtill släppa honom ut i öknen. (3 Mos 16: 21b)

26. Men den som släppte bocken ut till Asasel skall två sina kläder och bada sin kropp i vatten; därefter får han gå in i lägret. (3 Mos 16:26)

Syndabocken bar missgärningen ut i vildmarken

22. Så skall bocken bära alla deras missgärningar på sig ut i vildmarken; man skall släppa bocken ute i öknen. (3 Mos 16: 21b-22)

Översteprästen avlägsnade sina speciella kläder

Efter att ha bekänt folkets synder återvände översteprästen till det heliga för att där avlägsna sina kläder för försoningsdagen. Han ska lämna kläderna där.

23. Därefter skall Aron gå in i uppenbarelsetältet och taga av sig linnekläderna, som han hade iklätt sig när han gick in i helgedomen; och han skall lämna dem där. (3 Mos 16:23)

Badade och iklädde sig ämbetsdräkten

Därefter gick han ut till bäckenet för att bada sin kropp i vatten och sätta på sig den normala översteprästerliga skruden (ämbetsdräkten).

24. Och han skall bada sin kropp i vatten på en helig plats och ikläda sig sina vanliga kläder. (3 Mos 16:24)

Två avslutande brännoffer

Han återvände därefter än en gång till altaret på förgården, där han avslutade försoningsdagens ritual med två brännoffer, ett för sig själv och ett för Israels församling.

sedan skall han gå ut och offra

sitt eget brännoffer och folkets brännoffer och bringa försoning för sig och för folket.

25. Och fettet av syndoffersdjuret skall han förbränna på altaret. (3 Mos 16:24-25)

Offerdjuren skulle brännas upp i eld

Avslutningen på dagen var att syndofferstjuren och bocken skall föras bort utanför lägret och man ska bränna upp dem i eld med deras hud, kött och orenlighet.

Detta skedde i det tredje altaret (Miphkad altaret) som fanns utanför lägret (minst 1 km) rakt österut. Efter att templet byggdes vid tempelplatsen var altaret placerat vid den södra toppen av oljeberget (Martin)

27. Och syndofferstjuren och syndoffersbocken, vilkas blod blev inburet för att bringa försoning i helgedomen, skola föras bort utanför lägret, och man skall bränna upp dem i eld med deras hud och kött och orenlighet. (3 Mos 16:27)

Den som utförde förbränningen skall två sina kläder och bada sin kropp

28. Och den som bränner upp detta skall två sina kläder och bada sin kropp i vatten; därefter får han gå in i lägret. (3 Mos 16:28)

Förebildar Jesu fullkomliga försoningsoffer

Kanske syftar Jesus på försoningsdagen i Joh 17:19. Jag helgar mig är uttalat i anslutning till 3 Mos 16:4. Försoningsdagens främsta betydelse är att den förebildar Kristi fullkomliga försoningsoffer. (Saarisalo). Många menar samtidigt att dess fulla fullbordan ska ske i samband med Jesu andra ankomst vid denna tidens slut.

NT referenser

Rom 3:24-26; Heb 9:7;10:3,19-22